

SLOVENSKI NAROD.

izbaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ograke dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četr leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s posiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četr leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K; za četr leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznalila plačuje se od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolje frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljenstvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravljenstvu naj se blagovolijo posiljati naročnine, reklamacije, oananila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je na Vegove ulice št. 2, vhod v upravljenstvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Italijansko vseučilišče.

Nemci so izvojevali zopet lepo zmago. Upri so se z vso silo razširjenju italijanskih predavanj na vseučilišču in se postavili na stališče, da je ta univerza nemška in da mora nemška ostati. Prijedali so shode in pošiljali na Dunaj spomenice in proteste, da protestovali so tudi proti temu, da bi se v italijanskem Tridentu ustanovila italijanska pravna akademija.

Vsape ni izostal. Naučni minister Hartel je akademičnemu senatu vseučilišča v Inomostu naznani, da se italijanska predavanja v Inomstu v najkrajšem času opuste in da se dotičnитеčaj i preneso v drugo mesto, in sicer izven Tirolske.

Za Nemce pomeni to poln vsape, kakor si lepšega niso mogli želiti.

Kaj se zgodi zdaj z italijanskimi tečaji? To je vprašanje, ki se v veliki meri tiče tudi nas Slovencev in zahteva našo posebno pozornost.

Kakor se nam poroča z Dunaja, krožita v navadno poučenih političnih krogih dve verzije glede prihodnosti italijanskih vseučiliških predavanj. Prva verzija pravi, da se prenesi ti tečaji iz Inomosta v Gradec, druga verzija pa pravi, da se ustanovi posebna italijanska pravna akademija ali v Trstu ali pa v Gorici.

S to poslednjo rešitvijo preportega vprašanja bi bili Italijani sededa jako zadovoljni, saj bi bil s tem storjeni prvi korak k uresničenju njihove najvažnejše želje, dobiti v Trstu ali vsaj tik Trsta, v Gorici, italijansko vseučilišče. In če se jim sedaj ustanovi italijanska pravna akademija bodisi v Trstu ali pa v Gorici, je izpopolnitve te akademije v popolno vseučilišče samo še vprašanje časa.

Slovensko stališče glede italijanske univerze v Trstu oziroma v Gorici je znano. Slovenski poslanci so to stališče v državnem zboru že

svoj čas vsestransko obrazložili in tako krepko podprli, da njihovim argumentom nimamo ničesar dodati. Slovensko-narodni interesi, kakor tudi avstrijski interesi, govorjeli odločno proti temu, da se ustanovi italijanska univerza ali pravna akademija v Trstu ali v Gorici. Slovenci ne odrekamo Italijanom pravice do univerze. Vsak narod ima pravico do svojega najvišjega izobraževalnega zavoda, ali če hoče vlada dati Italijanom tak zavod, naj jim ga ustanovi v Tridentu, ki je središče res italijanskega ozemlja, nikakor pa ne gre, da bi se v večinoma slovenski Primorski ustanovil tak zavod.

Stvar je postala sedaj vsled omenjenega uradnega naznania na učnega ministrstva na akademični senat in Inomstu aktualna in zasluži, da ji posvetijo vsi jugoslovenski poslanci najintenzivnejšo pozornost. Morda bi se vendarle še dalo doseči, da se rešita vprašanje o premeščenju italijanskih tečajev iz Inomsta in vprašanje o ustanovitvi slovenskega vseučilišča tako, kakor je svoj čas nasvetoval kranjski deželní zbor, da se namreč ustanovi v Ljubljani vseučilišče s slovenskimi in tudi z italijanskimi predavanji.

Naše ljudsko šolstvo.

III.

Dokazali smo, da je Kranjska celo v primeri z revno in ubožno Dalmacijo glede ljudskega šolstva delež zaostala ter da se z razmerami na Štajerskem, Solnograškem, Gorenje in Nižje Avstrijskem niti vzporjati ne da.

Oglejmo pa si končno še stroške, ki jih imajo posamezne avstrijske dežele za svoje ljudsko šolstvo!

Dalmacija je izdala za svojih okroglo 50.000 šoloobveznih otrok v l. 1900/01. skupaj 1.063.329 kron. Vistem razmerju bi morali izdatki za ljudske šole na Kranjskem zna-

šati 1.741.126 K; vendar je žrtvovala Kranjska za svojih okroglo 83.000 šolskih otrok le 1.039.636 K.

Dalmacija ima za vsakega šoloobveznega otroka strošek 21 K, Kranjska 124 K, mala Šlezija 20 K, Gorenje Avstrijska 22 K, Štajerska 26 K, Solnograška 30 K, Češka 32, Predalrska 37 in Nižje Avstrijska 44 K. Kranjska je torej najnižje; le Galicija in Istra se moreta vzporjati z našo deželo, ker plačujeta samo po 10 K.

Šolskih dni je na deželi okoli 200, v mestih s srednjimi šolami pa le okoli 190 na leto. Kjer je pol-dnevni pouk, imajo šolski otroci le po 100 šolskih dni, na ekskurendnih pa celo le okoli 50. Ekskurendne šole dajejo torej našim otrokom tekom 6letne vsedne šolske dobe 300 celih šolskih dni; torej skupaj samo 336 dni pouka tekom 8 let. Naši otroci, ki hodijo le v poldnevno šolo, so tekom 8letne šoloobveznosti v razmerju z otroci v drugih deželah — kjer je večnevnji pouk v mestu in na deželi skoro enako vpeljan — prikrajsani za skoraj 1000 celih šolskih dni. Otroci, ki zahajajo v kranjske ekskurendne in zasilne šole, pa se z otroci drugih dežel niti primerjati ne dajo. Ti šolarji zasilnih šol izgube namreč za šolski pouk 1084 celih dni, šolarji ekskurendnih šol pa celo 1264 celih šolskih dni. Za toliko dnevi se torej kranjski šolarji in šolarice slabše počutni kakor v sosednjih deželah. Duševna konkurenčna sposobnost sinov in hčer je dežele Kranjske v razmerju s tovariši in tovarišicami v deželah z osemletno šoloobveznostjo je torej prav žalostna.

Na Kranjskem je šestletna vsakdanška in dveletna ponavljalna (le enkrat na teden po 5 ur!) šoloobveznost, potem takem za šolarje in šolarice na deželi vsekakor premajhna in daleko ne dosega želenih učnih vspehov. Naša mladina na deželi ni-

kakor ne more tekmovati s svojim znanjem z mladino sosednjih dežel, in treba bo še največjih naporov, da se popne naše ljudska šolstvo na potrebno višino.

V to svrhu pa so potrebne reforme, treba še mnogo novih šol, dobrega in vestnega učiteljstva in sistematičnega izboljšanja v učni metodah in učnih sredstvih.

Predvsem bo morala kazati državna vlada deželi večje simpatije ter jo podpirati v izpolnjevanju šolstva, ne pa ji nakladati le bremena. Deželni odbor in zbor bosta morala obračati pomnožitvi šol na deželi več pažnje ter prisiliti vse zanikanje občine, da store svojo dolžnost. Danes imamo še v ljubljanski okolici analfabete ter obširna okrožja brez lastnih šol ali pa s skrajne nedostatnimi učilnicami. Ekskurendne in zasilne šole morajo kmalu izginuti in večino enorazrednic bo treba razširiti. Saj je bilo 268 šol na Kranjskem l. 1901/2. premalo; to govori dovelj jasno. O tem morajo poslej resnejšo premišljati vsi poklicani faktorji in poskrbeti, da se sedanjim žalostnim razmeram čim boljše odpomore.

Ljudske šole so glavni viri narodove prosvete. Dobre in številno zadoščajoče ljudske šole dvigajo naš narod iz duševnega mrtvila ter ga delajo sposobnim za konkurenčni boj v moderni dobi. Naš kmet marsikje še danes ne vidi v šolah drugega, kakor roparje domačih delavcev, šolanje smatra za lenarjenje in učitelje za svoje škodljive. Teh nazorov ga je treba osvoboditi na vsak način, četudi z vso neizprosno strogostjo. Učiteljstvu patreba zagotoviti dostojno eksistenco ter mu zajamčiti med narodom potrebno avtoritet.

Ko se dvigne naše ljudsko šolstvo, se razvije tudi duševno obzorje našega naroda, ki poslej ne bo več brezmiselnorođe klerikalnih reakcijonarjev in brezvestnih črnih zajedcev. Ljudska šola mora edina rešiti

narod iz sedanje duševne in socialne bede, rešiti ga izseljevanja v američanske grobove živih ter izpodnesti tla sedanjih klerikalnih tiranij. Več luči med narod in več luči pride tudi iz njega!

Zato pa nam je simpatična sedanja sveža, nekoliko ostra sapica, ki pihla iz deželne uprave, donašajoča koristnih reform!

Novi carinski tarif.

Dasi še ne bo novi avtonomni carinski tarif tako kmalu zakon, ker ga ima v delu sedaj šele carinski odsek, vendar se lahko iz dosedanjih odsekovih debat z zanesljivostjo sklepa, da bo obveljal brez neznanih sprememb.

Dve kategoriji v novem carinskem tarifu sta posebno značilni, kako se skrbi v Avstriji za davko-plačevalce in kako malo odločnosti se kaže napram Ogrski. Dohodek iz carine namreč ne porabi naša država zase, temuč za takozvane skupne zadave, kakor za armado i. dr. Poleg gospodarske važnosti je treba vpoštovati pri avtonomnem carinskem tarifu tudi finančno dalekosežnost. Z dovolitvijo novega carinskega tarifa se zopet dovoli državni blagajni 117 do 165 milijonov kron. In kdo največ prispeva? Konzumenti nižih in srednjih slojev.

Tu je v prvi vrsti takozvano kolonialno blago, kakor kava, čaj, kakao i. dr. Ti prideki ne rastejo pri nas v Avstriji, z nalaganjem carine nimamo kaj varovati. Carina na kavo znaša po našem carinskem tarifu že od leta 1882. nespremenjeno 88 K 10 h. od 100 kg, ako se dovaža po morju ter 95 K 24 h, ako se dovaža po suhem. Ker se uvaža k nam na leto 450.000 meterskih stotov kave, znaša carina 64 milijonov K. Carina znaša skoraj ravno toliko, kakor je vrednost kave. Carina na čaj znaša 214.29 oziroma 238.10 K od met. centa. Da se je

LISTEK.

Bilo je v maju . . .

Spisal Borisov.

Gotovo ste že videli lepega po-mladanskega dne pohajati po zelenem drevoredu človeka počasnih korakov in bledega, izmučenega obraza. Če ste ga le videli, vam je ostal gotovo v spominu. Saj je moral vsakdo pogledati za njim, vsakemu se je zdel nenavaden človek.

Pred par leti ga je bilo povsod dosti: po drevoredih, ulicah, gostilnah in ničuda, da mi je postal popolnom vsakdanji.

Naključje pa je hotelo, da sva se seznanila.

S prijateljem sva krenila večkrat zvečer v predmestno gostilno, kjer ni bilo po navadi mnogo ljudi. Nekoga večera dobiva tudi njega tam. S prijateljem sta bila znana in me je predstavil. Bil je že malo vinjen. Večinoma je molčal, le zdajpazdaj je odgovoril trdo in rezko, če ga je prijatelj kaj vprašal. Zrl je vedno pred se in nekaj premišljeval.

Iz prijateljevega sporočila sem zvedel, da je mož skoro popolnom slep. Kmalu na to sva odšla.

Po poti mi je pravil prijatelj, da se je seznanil z njim, ko sta stanovala v sosednjih sobah. Obljubil mi je tudi, da ga obiščeva, kadar bo mogoče, da je nenavaden človek.

Tako sva se popolnoma seznanila. Prijatelj je izpolnil svojo obljubo in me peljal na njegov dom v nizko, zaduhlo sobo, z enim oknom v bližju mesto.

In kadar pride spet maj ter vzbuja v naravi tisoč in tisoč cvetov, takrat vscetejejo tudi v meni spomini na one dni. Kakor čarobna bajka oglašajo se mi v spominu one besede: »Bilo je v maju . . .

Bilo je v maju. Sedela sva pred njegovo sobico pod oknom na nizki, leseni klopici. Večer je bil, lep večer. Prišel sem k njemu, ko je solnce že poljubljalo najvišje vrhove belih snežnikov, katerih glave so se svetile, kakor bi se kopale v mirnem morju solnčnih žarkov.

Nekaj časa sva se pogovarjala vsakdanje stvari, potem sem ga pa spomnil na obljubo, da mi bo razdel dogodek iz svojega življenja.

Odkašljal se je z onim suhim kašljem, ki je lasten ljudem, katere

že briše koščena smrt iz knjige življenja.

Včasih se je ozrl proti zahodu, kjer se je ravno skrilo solnce.

Zdelo se mi je, da mu dobrone dene sveži zrak. Zravnal se je in ga krepko požiral v vase, kakor plavač ko se skrije pod vodo. Lahen zefir je vel sem od večerne strani in mu hladil čelo. Tam v dalji se je oglašil večerni zvon, vabeč ljudi k nedeljskemu počitku. Kakor bi se bil vzbudil iz sanj, se dvigne starček ter reče: »Ah, kako je tu prijetno in blagodejno! Tu bi ostal človek vekomaj!«

Utihnil je malo, se oddahnil in začel svojo povest:

»Da, da, tudi takrat je bil maj. Cvelo nam je življenje v najlepših bojah in mi smo prepevali himne, himne noskončnega veselja. A prišel je grom, in cvetje, mladost in veselje — vse je bilo uničeno, strto na vekе . . .

Sedaj pa stojimo ob grobovih mladostnih upov prokleti, zavreni . . .

In zopet cvete maj, kot je cvetel nekoč. — A ne za nas. Pred vrat stojimo in gledamo veselje drugih, a ugod je zaprt. Angelj z ognjenimi

mečem stoji pri vratih, trd, neoma-jen, kot skala vrhu nebodične gore. A mi gledamo in plakamo — drugi pa se veseli pred našimi očmi.

Pa kam sem zašel! V časih ne vem več, kaj blebetam.

Torej, bili smo trije: jaz in moja pobratima Dominik in Egidij. Sedeli smo zadnjič skupaj pri čaši rujnega vinca. Bili smo na razpotu, ob ločitvi. Zapusčali smo gimnazijo in mesto, kjer smo preživel toliko prijetnih in tudi briških ur.

Težko je bilo vsem pri srcu. Vsak se je odpravil na svojo stran, vsak za svojimi cilji. Bili smo skupaj — morda poslednjikrat. Nekako otočni smo bili vsi videti.

Ura je odbila polnoči. Morali smo iz gostilne in ob enem tudi narazen. Jaz sem se mislil prihodnji dan odpeljati na Dunaj. Egidij se je odpravil domov na Štajersko, kjer je dobil službo pri železnicu, a Dominik je mislil ostati pri vojakih.

Dvignili smo čaše in trčili na zdravje pobratimov in milega nam naroda. Čaše so odžvenketale in ločili smo se, v prijateljskih objemih s sladkimi nadami, da se še kdaj snidejo pota treh ljubečih src.

Zunaj pa se je v onem hipu za-

biskalo, a za daljnimi gorami je odmeval otel grom . . .

Tako so minevala leta, a ne naše prijateljstvo.

obilno prilike si pridobiti delo ali službe, v tem ko je Dolenjem skoraj edina pot proti Ljubljani. Ako se vpošteva druge kraje izven Kranjske, pride največ spodnjih Štajcerjev, tako ženskih kot moških uslužbencev. Gledate posredovanja stanovanj je poseben uspeh, zaznamovati le pri dajalskih stanovanjih, v tem ko otežuje posredovanje pri letnih stanovanjih, ali oddaljena lega, ali da v istem času ni dobiti takih ponudb oziroma najemnikov kar so šeli. Posredovanje leti višnjih stanovanj je bilo do sedaj brez uspeha, ker primanjkuje najemnikov. Te bi bilo mogoče pridobiti le potom reklame v unanjih časopisih, kar pa do sedaj ni bilo mogoče, ker posredovalnica nima v to potrebnega kredita. V posredovalnici se tudi zabilježeval brezposelniki čas v delo in službe oddanih delo in službomalec. Tudi bi bilo omeniti, da je posebno pri hišnih poslih, brezposelnim čas skoraj za polovico zmanjšal, kar je bilo mogoče dosegci z jedne strani, da se je one, kateri so dalje časa brez posla, po možnosti hitro v službo oddalo, z drugo strani pa, ker je mogoče delojemalcem vsled nizke posredovalne prislojbine, lahko takoj takoreč iz službe v službo nastopiti, in le v redkih slučajih na službo čakati. Posredovanje v zavjene i kaže malo lypspha ter istih vendno primanjkuje. V svojem delovanju predlaga posredovalnica vsak mesec na c. kr. delavski stacioni urad na Dunaju izkaze in se predloži vsakokrat poročilo o delovanju posredovalnice delavskemu in poselskemu gibanju ter splošnemu prometu, katere se potem pribabi v "Societe Rundschau". V letu 1902 je došlo 315 pisemskih vlog in je bilo 521 pisemnih rešitev. Brzjavni potom se je 3 krat zahtevalo posredovanja in jedenkrat tudi naj se prosta služba inserira. Poštino, brzjavne in inseratne stroške so stranke same poravnale. Poštine je bilo vposlane kron 106.92 vin. Posredovalnica je od 7. septembra 1902 napadle ob nedeljah in praznikih zaprta. Med letom je dobila posredovalnica magistratno telefonično govorico št. 99.

Nezgode pri podiranju hiše v Dalmatinovih ulicah. Včeraj popoludne je pri podiranju hiše Zeschkotovih dedičev v Dalmatinovih ulicah padel delavec Janez Pleško, stanujoč pri Travnju na Stranški poti št. 13 skozi odprtino, ki je napravljena v stropih, da so spuščali iz podstrešja opeko na tla. Padel je v podstrešje v sobo prvega nadstropja in tam obležal, ne da bi bili drugi delavci vedeli za njega. Šele njegovo stokanje je privabilo mimoideče ljudi, da so šli gledati, kaj da se je pripeljal. Pleško je zunanj in notranje hudo poškodovan. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnico. Navedenec je zasledovan za rato požiga in tativne in bode moraliti v zapor, če bode okrevali. Pri podiranju iste hiše je ponesrečil delavec Ivan Šuštaršič, stanujoč na Karolinski zemlji št. 9. Padla mu je raz streho opeka na glavo in ga precej poškodovala.

Okraden in tepen. Židar Peter Culedo, 47 let star, iz Tarcenta, je v nedeljo 9. t. m. na Dobravi pri Javorniku v pisanosti na travniku zaspal. Trije delavci, ki so prišli mimo, pobrali so mu iz žepa ves denar — 30 krov — in mu vzel 2 kg. sira, ki ga je imel pri sebi. Vrh tega pa so ga še tako pretepli in poškodovali, da so ga morali prepeljati v deželno bolnico.

Cigan pustil konja. V noči od 10. na 11. t. m. pripeljal je neki cigan na brod v Št. Jakobu pri Savi črnega konja in vprašal bродnika, če ve, kdo da bi konja kupil. Brodnik je svetoval ciganu, naj pelje konja k županu in se je ponudil, da gre z njim. To pa ciganu ni bilo prav in je konja pustil in zbežal. Konj se nahaja pri županu v Podgorici.

S polenom je napadla na Golovcu posestnica H. K. svojega moža in ga pretepla tako, da je ves pobit. Tudi ga je zapodila ob hiše in mu ne da hrane. In vse to zaradi tega, ker je mož dal sosed eno mrežnico sena, ne da bi njegova žena za to vedela.

V „zeleni jami“ okrajen. Delavec Karol Omerzel, stanujoč na Sv. Martini cesti št. 19, je dne 9. t. m. sedel s tremi drugimi delavci v „zeleni jami“ in mu je med tem časom eden izmaknil iz žepa denarico, v kateri je imel okoli 10 krov denarja.

Ubožna mati, ki ne more svojih dveh otrok hrani, prosi dobrosrčne ljudi, da bi ta dva otroka vzeli za svoje. Natančneje se izve v upravitelju tega lista.

Velika zelena plahta ukradena je bila včeraj zjutraj na Glinach hlapcu trgovca gosp. Ivana Bonača v Ljubljani.

Iz gluhotonemnice učel je danes dopoludne 14letni fant Viktor Poglajen iz Trbovelj.

Popadljiv pes. Včeraj popoludne je na Mestnem trgu pes hišnega posestnika Avgusta Drelaeta ml. popadel Souvanovega hlapca Jožeta Šlajbaha in ga v levo nogo ugrižnil. Pes je letel za nekim kolesarjem in je med dirjanjem zadel v Šlajbahu in ga popadel.

V Ameriko se je odpeljalo včeraj ponoči z južnega kolodvora 121 izseljencev s Kranjske in 49 s Hrvatskega. Policia je prijela na kolodvorus enega fanta iz Mirne peči, ki jo je hotel s tujim potnim listom popihat v Ameriko, ker je bil še podvržen vojaški dolžnosti.

Železniški vojni red s cenami za leto 1903/4 in drugo raznovrstno praktično vsebino izide prihodnji teden v elegantni vezbi kot priloga »Slov. Narodu«. Posamezni zvezki dobe se po 20 h. pri tvrtki Ivan Bonač v Ljubljani.

Izgubljene reči. Na poti od Dunajske ceste po Marije Terezije cesti do Spodnje Šiške je izgubil predvčerajšnjim popoludne delavec Franc Jerše, stanujoč v Zgornji Šiški št. 30 srebrno uro v srebrno verižico s tremi priveski. — Na Pogačarjevem trgu je bila izgubljena rujava stara denarnica z 8 K. — Izgubilo se je ročno delo (kvačkanje) s 3 vzorcev po Gospodskih ulicah, po »Zvezdi« do pošte. Pošten najdetel naj blagovoli oddati v našem upravnemu.

Na južnem kolodvoru najdene reči. V času od 2 do 8. t. m. so bile na južnem kolodvoru sledete reči najdene ozirema oddane: 1 cekar, v katerem so bili čevljci in 2 obrisači; 1 pelerina, 1 solčnik, 1 dežnik in 1 vreča s tablami.

Najnovejše novice. Poljsko časnikarsko društvo je praznovalo v nedeljo slovensko 10letnico svojega obstanka. — Veliki požari v Nemešti pri Sopronu je zgorelo 41 hiš. Včeraj je bila v plamenu celo vas Szecseny. — Sodna obravnava zoper sv. vlačavsko posojilnico se bo vršila šele v jeseni. Monsignor Drozd in njegova gospodinja ostaneta do tedaj v zaporu. — Dvorna opera izkazuje 300.000 K primanjkljaj, ki ga pokrije cesar iz privatnih sredstev. — Nemški matroži Kehler, ki je v Atenah svoječas umoril podčastnika Bideritzkega, je obsojen na smrt. — Kuga se je pojavila v Južni Ameriki. V Limi je umrlo že 8 oseb. — V imenu ex lex. Po Ogrskem potuje neki slepar, ki se imenuje dr. Koloman Gelert ter pravi kmetom, da ga je poslalo brambovsko ministrstvo, ki potrebuje v času ex lex mnogo denarja. Vsled tega lahko odkupuje svoje sinove od vojakov. Nad 30 kmetov je že šlo sleparju na limanice. — Ameriška mafija. Na angleškem parniku „Umbria“ so našli velik zabo dinamita s katerim so hoteli italijanski anarchisti ladjo med važno razstreliti. — 70letni mořilec. Dunajski porotniki so obisobili 70letnega Jos. Zimmermann na petletno ječo, ker je umoril svojo ženo.

Sestanek ruskih slavistov. Od dne 23. do 28. aprila so zborovali v Petrogradu ruski slavisti, katerih naloga je, da pripravijo vse potrebno za splošen mednaroden kongres slavistov v jeseni 1904. Sestanka se je udeležilo okoli 100 russkih slavistov, filologov in zgodovinarjev. Od Nerusov se je shoda udeležil dvorni svetnik prof. Jagić v Dunaju, kateremu se je kot prvaku slovanskih filologov poverilo vodstvo sej, in profesor Goetz iz Bona, ki že dlje časa zaradi historičnih študij v Petrogradu. Kongres se je bavil na predlog akademika Šahmatova z izdajo „enciklopedije slovanovede“ ki bo razpravljal o vseh strokah znanosti, jezikoslovia, literature, zgodovine, etnografiji, pravi, umetnosti itd. Miljkov in Goetz sta predlagala naj se taka enciklopedija izda v nemškem jeziku z ozirom na posamezne narode slovenske, ki ne razumejo dovolj ruski, vendar se je ta predlog z ogromno večino odbil in izide knjiga v ruskem jeziku, kar je tudi prav. Sklenilo se je pa tudi, da se knjiga sme prevesti in izda kmalu po originalni ruski izdaji, arhiv za slovensko filologijo v Berlinu nemški prevod.

Zopet škandal v samostanu. Državno pravdinstvo je obtožilo nune »dobrega pastirja« v Anonuy. Nune so imele vzgoje mladoletnih otrok, a so postopale z otroci, kakor s sužnji. Brez zadostne hrane in razstreljave je moral vsak otrok na teden izgotoviti 12 do 15 srajce. Kdor tega ni mogel storiti, pretrpeti je imel mučne kazni. Otroke so polivalne nune z mrzlo vodo, jih privezavale ter so jih mali drugi otroci na povlejo tepti s šibami. Sodba se izreče v 14 dneh, a že sedaj se prirejajo velike demonstracije, ki zahtevajo energično odsodbo in zapiranje vseh takih nunskega mučilnic, katerih je 221.

Nova svetnica. Neki Parizan je pri izselitvi iz svojega stanovanja podaril hišnici med drugimi stvarmi tudi fotografijo slovenega Sainte Beuveja. Ker je bil ta sloveči

kritik in pesnik brez brk in brade, bil je podoben na svoje stare dni staržnični. Hišnica je fotografijo obesila nad svojo posteljo ter kleče pred njo opravila vsak večer udano molitev ter jo zaključila s pobožnim vzdihom: »O sveta Sainte Beuve, prosi za nas!« In bila je potolažena in uslišana, kakor če bi se bila priporočila katerikoli izmed desetisoč svetnic.

Aprilov dovtip. Nekateri monakovski veseljki so si privoščili letos za 1. april nenavadni dovtip. Vsi posestniki in posestnice psov so dobili tiskano in pravilno izpolnjeno povabilo naj pridejo ob dveh popoldne s svojimi psi pred magistrat, ker bo posebna komisija psom cepila koze zaradi razširjanja pasje bolezni. In že pol ure pred določenim časom je pred magistratom kar mrgole ljudi vseh slojev, ki so vodili pse na vrvici, jih pripeljali v kletkah na vozovih, razne stare device pa so prenašale svoje dobrnjene mopspe v naročjih. Naval je bil tolik, da se je moral vstaviti promet. Psi so lajali civilni, zavijali in se grizli, lastniki vmes kričali ter tepli s palicami. Hrušč je postajal vedno silnejši, dokler ni prišla policia ter ljudem povedala, da so prišli na sprpred s svojimi psi na čas — 1. aprila. Hudomušne provozničije zastonj zasledujejo.

V blaznosti razmetal 30.000 krov na ulici. Neki dunajski trgovec je popotoval v Frankobrod ob Meni na Nemškem. Tu je pa zblaznel in v blaznosti začel sipati denar med ljudstvo na cesti. Prihiteli so policiji, ki so denar pobrali in nesrečnega trgovca oddeli v blaznico.

Nemiri na Hrvatskem.

Izgredi in demonstracije. Na Hrvatskem je navada, da na pošti odpirajo pisma in pošiljatve, če se jim zde količaj sumljiva. V tem oziru vladajo na Hrvatskem ravno take razmere kakor na Turškem in v drugih barbarskih državah. Z odpiranjem pism in pošiljatev je hrvaška vlada tudi izvedela, kaj se pripravlja za noč od sobote do nedelje in je mogla storiti primerne korake, da zatre vsak upor. Kaj se je v soboto in v nedeljo vse na Hrvatskem zgodilo, se še ne ve Brzjavke se ne ekspedirajo, pismena poročila se konfiscirajo. Vzlici temu se je izvedelo nekaj podrobnostij.

Demonstracije so bile skoro v vseh krajih Hrvatske in povsod so bile naperjene proti banu in pošiljatelju. Dasi je bilo vse vojaščino na nogah in razdeljeno po celi deželi, vendar ni moglo demonstracij preprečiti.

V Sisku so se demonstracije premenile v velik izgrad. Narodno meščanstvo — ne »zweifelhafte Subiecte«, kakor je dal ban razglasiti — je naskočilo po daljših burnih demonstracijah takozvani »Veliki kaptol«, shajališče Madjaronov in madjarskih židov. Napadalci so razgnali policijo in orožnike in demolirali skoro celo poslopje. »Dolje z Madjaroni!« »Dolje s Khuenom!«, to sta bila bojna klica. Od »Velikega kaptola« je drla mnogica k hišam drugih Madjaronov in jim pobila okna. Iz Zagreba sta došli dve kompaniji pešpolka št. 53, da se z vojaško silo zaduži ustanek. Zdaj se Khuenovi biriči na delu. Zaprli so vse polno meščanov, ki so se udeležili demonstracij in tacih, ki niso sicer ničesar storili, a so na sumu, da ne simpatizirajo z banom in njegovemu stranku.

Na Sušaku pri Reki so bile v soboto in v nedeljo velike demonstracije. V soboto zvečer se je na Jelačičevem trgu zbral na stotine naroda. Ljudje se prepevali hrvatske narodne pesmi in burno demonstrirali proti banu, kateremu so dajali najzažljivejše psvoke. Skoraj je bil zbran ves Sušak na Jelačičevem trgu in gromovito so doneli klici »Dolje s Khuenom! Dolje s tironom!« Vodja politične oblasti, baron Zmaich, je prihitel z vsemi žandarji in redarji na trg in ukazal razgnati narod, da je zapreti hotel »Kontinental«, pred katerim se je zbral mnogo naroda, istotako vse gostilne in kavarne. Dva demona stranta sta bila aretirana, a takoj zopet izpuščena. V nedeljo zjutraj se je videlo, da so bili vsi madjarski napisni na Delti

polomljeni in pri filijalnem postajališču pa vse razbito. V nedeljo zvečer so se demonstracije ponovile. Čim se je zmrznilo, začeli so ljudje iz okolic prihajati v mesto, posebno iz Drage in s Trsata, pa tudi od drugod. Iz Drage so prišli ljudje s hrvatsko zastavo, katero je policija takoj konfiscirala. Pri ti prilikli je prišlo seveda do rabuke in je bilo več oseb aretiranih. Baron Zmaich je vsled teh rabuk in videč silno nevoljo naroda poklical vojaštvu z Reke. Prihiteli so tri kompanije vajaštva, ki so razganjale narod. Vse krime in sploh vse javni lokali so bili že prej zaprti. Vojaštvu je zasedlo tudi most, ki veže Reko s Sušakom in je dalo zopet povoda burnim prizorom. Šele proti polnoči je bilo demonstracijam konec.

V Samoboru in v Dugem Selu so bile tudi velike demonstracije. Ker jih orožništvo ni moglo preprečiti, je prihitela na pomoč ena kompanija vojaštva iz Zagreba.

Istotako je bilo v Velikem trgovščtu, kamor je tudi prišla ena kompanija vojakov in šele z bavljenci napravila mir.

V Lokvah, v Zlataru, v Delnicah in v Dragi je narod razbil vse protizakonite madjarske napise. V Lokvah so hoteli razdeliti železniško progno, kar pa se je preprečilo.

V Bakru so pomazali vse grbe brez napisov na javnih uradih, sneli in polomili vse table in pometali v morje vse rešilne pasove, ki niso imeli hrvatskega napisa. Telefonska zveza med Bakrom in Rekom je bila pretrgana.

V Brodu ob Savi je bila velika demonstracija proti banu in so bila na železniški postaji pobita vsa okna. Tudi streljalo se je.

V Spletu v Dalmaciji je hila v nedeljo velika demonstracija. Po maši zadušnici za ustreljenega Pascarića se je zbral pred cerkvijo več tisoč ljudi, — zlasti gospe in gospodičen — ki so burno demonstrirale proti banu.

V Oseku sta bila na ukaz državnosti poslavane aretirana urednika »Norodne Obrane« dr. Lorković in V. Wilder, in sicer zaradi članka »Boj za svobodo«, ki sta ga objavila v svojem listu.

V petek so prgnali 87 moških in 4 ženskih v vseh vasi Glogovica v Belovar. Aretovani ljudje so bili uklejeni po dva in dva. Bili so aretovani zaradi izgredov, vsled katerih se je v križevačkem okraju razglasila nagla sodba.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj 12. maja. V današnji seji poslanske zbornice so bile vložene štiri interpelacije zarejadi tepežev na tehniki in na vseučilišču. Naučni minister Hartel je koj odgovoril na te interpelacije, pri čemer je prišlo večkrat do burnih prizorov. Krščanski socialec Prochazka je vpil: Mi naredimo sami red; gospodarji na Dunaju smo mi, ne ušivci iz provincij. Zbornica je sprejela predlog, da se o ministrovem odgovoru otvoriti v prihodnji seji razprava. Potem je bil sprejet Stranski znani predlog glede nadškofa Kohna in zakon o kavcijah ter se je začela razprava o nedeljskem počitku v obročovanju. Na vprašanje posl. Abrahamovicza zaradi neslepčnosti odsekov in zbornice je grof Vetter obljubil, da sklice klubove načelnike na posvetovanje, kako bi bilo temu v okom priti.

Dunaj 12. maja. Imunitetni odsek je danes sklenil nasvetovati, naj se razveljaviti izvolitev poslanca Lenassija, Axmanna, Deyma, Hoferja in še dveh drugih.

Dunaj 12. maja. Rektor ni dovolil slovenskim dijakom prirediti na vseučilišču manifestacijski shod za slovensko univerzo v Ljubljani. Shod se bo torej vrnil v četrtek ob 4^{1/2}, uri popoldne v katoliški ressourci.

Dunaj 12. maja. Ministrski predsednik Körber je za pogorelce v Slovenjem gradcu daroval 5000 K.

Budimpešta 12. maja.

Borzna poročila.

Ljubljanska

"Kreditna banka" v Ljubljani.
Uradni kurz dunaj. borze 12. maja 1903.

Naložbeni papirji.	Dinar	Blago
42% majeva renta . . .	100.70	100.90
62% srebrna renta . . .	100.50	100.70
6% avstr. kronska renta . . .	101.10	101.30
zlate . . .	121.20	121.40
6% ogrska kronska " . . .	99.55	99.75
zlate . . .	121.30	121.50
6% posojilo Kranjske . . .	99.75	—
6% posojilo mesta Spiljetja . . .	100—	—
Zadra . . .	100—	—
6% bos.-herc. žel. pos. 1902 . . .	101—	102—
6% česka dež. banka k. o. . .	99.60	100.60
z. o. . .	99.60	100.55
6% zast. pis. gal. d. hip. b. . .	101—	101.70
pešt. kom. k. o. z 10% pr. . .	107.60	108.10
zast. pis. Innerst. hr. . .	101.25	102.25
ogr. centr. deželne hranilnice . . .	100.80	101.50
6% zast. pis. ogr. hip. b. . .	100—	100.80
obl. ogr. lokr. ne železnice d. dr. . .	100—	101—
česke ind. banke . . .	100—	101—
6% prior. Trst-Poreček. žel. . .	98.50	99.75
dolenjski železnici . . .	99.50	99.75
6% juž. žel. kup. 1/4 . . .	308.75	310.10
6% av. pos. za žel. p. o. . .	101—	102—
Srečke. . .	171—	181—
" " 1860 ^{1/2} . . .	183.25	185.25
" tizske . . .	249—	250—
zemlj. kred. i. emisijo II. ogrske hip. banke . . .	157.25	158.25
srbske à frs. 100— turške . . .	276—	281—
Basilika srečke . . .	273—	277—
Kreditne . . .	268—	261.50
Inomoške . . .	90—	92—
Krakovske . . .	117.75	118.75
Ljubljanske . . .	18.85	19.85
Avstr. rud. križa . . .	438—	442—
Ogr. Rudolfove . . .	81.25	88.25
Salcburške . . .	74—	78—
Dunajske kom. . .	69—	73—
Deželne. . .	54.90	55.90
Južne železnice . . .	27—	28—
Državne železnice . . .	68—	72—
Avtro-ogrsko bančne del. . .	73—	78—
Avtro. kreditne banke . . .	441—	446—
Združenje železnice . . .	51—	52—
Državne železnice . . .	684.65	685.75
Avtro-ogrsko bančne del. . .	1630—	1640—
Avtro. kreditne banke . . .	671.75	672.75
Železnice . . .	727.50	728.50
Zivnostenske . . .	262—	263—
Premogokov v Mostu (Brux) . . .	682—	692—
Alpinski montan . . .	387—	388—
Praska želez. ind. dr. . .	1660—	1670—
Rima-Murányi . . .	477.50	478.50
Triboljvolske prem. družbe . . .	385—	390—
Avtro. orozne tov. družbe . . .	345—	346—
Češke sladkorne družbe . . .	158—	161—
Vinante. . .	11.32	11.36
C. kr. cekin . . .	19.06	19.09
20 franki . . .	23.43	23.49
20 marke . . .	23.94	24—
Sovereigns . . .	117.00	117.20
Marke . . .	95.30	95.50
Rublji . . .	253—	253.75

Žitne cene v Budimpešti.

dne 12. maja 1903.

Termine.

Pšenica za maj . . .	za 50 kg K	7.75
" oktober . . .	50 "	7.43
" maj . . .	50 "	6.53
Koruza . . .	50 "	6.37
" julij . . .	50 "	6.39
Oves . . .	50 "	5.57

Efektiv.

2^{1/2} vinarja ceneje.

Meteorologično poročilo.

Vsičina nad morjem 806.2. Srednji sršenji tlak 736.0 mm.

Maj	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
11. 9. zv.	733.7	11.0	sl. jzahod	del. oblač.	
12. 7. zj.	733.3	10.2	sl. jug	oblačno	
2. pop.	732.3	13.7	sr. jzahod	oblačno	

Srednja včerajšnja temperatura 12.9°, normale: 13.5°. Mokrina v 24 urah: 0.7 mm.

Svarilo!

Podpisana svaril s tem vsacega, da mojemu možu Ježefu Bajželu, peku v Radovljici, ne dánicesar na posodo niti v denarju, niti v blago, ker jaz za dolgoeve svojega moža nisem plačnila.

V Radovljici, 12. maja 1903.

Marija Bajželj.

Krepčajte se s Kulmbaškim redilnim pivom
katero se dobi v steklenicah pri Edmund Kavčič-u v Ljubljani, Prešernove ulice nasproti glavnem pošte. (11-107)

Išče se

pisarniški vodja

zanesljiv samostojen delavec, ne premlad; biti mora več slovenskega, nemškega event. tudi hrvatskega jezika ter spretan občevalce s strankami.

Oženjeni in male kavcije zmožni, katerim bi se prepustilo poleg pisarne še lepo stanovanje, imajo prednost.

Pismene obširne ponudbe naj se naslove pod: „pisarniški vodja“, poštno predalo št. 49. (1265-2)

Angeljnovi milo

Marzeljsko (belo) milo

Jamčeno čistih jedini mil.

znamko

(972-11)

sta najbolj koristni štedilni mili za hišno rabo!

Dobivate ju po špecerijskih prodajalnicah.

Tovarna mila

Pavel Seemann

Ljubljana.

Trgovski pomočnik

sprejme se v ljubljansko špecerijsko trgovino. Zmožen mora biti slovenskega in nemškega jezika.

Ponudbe na glavno pošto v Ljubljani pod „P. P.“. (1302-1)

Išče se pod dobrimi pogoji spretnega brivničnega pomočnika in sicer na deželi v obližju Trsta v starosti od 20—25 let. Plača se po dogovoru.

(1285-3)

Pismene ponudbe z dokazili o zmožnosti naj se pošljejo pod naslovom I. H. 1000. Poste restante v Sežano. Primorje.

Na Dunajski cesti štev. 60 v Ljubljani odda se dvoje lepih stanovanj za avgust-termin

Ces. kr. avstrijske državne železnice

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izved iz voznega reda.

veljaven od dne 1. maja 1903. leta.

Oahod iz Ljubljane juž. kol. Praga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m ponosi osobi vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifing v Steyr, v Linc na Dunaj v Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osobi vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifing v Steyr, Linc, Budjevice, Pizen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Prago, Lipško, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osobi vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 1. uri 40 min. popoldne osobi vlak v Lesce-Bled, samo ob nedeljah in praznikih od 31. maja. — Ob 3. uri 56 m popoldne osobi vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Brezenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifing v Steyr, Linc, Budjevice, Pizen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago (direktni voz I in II. razr.), Lipško, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponosi osobi vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Direktni vozovi I. in II. razreda.) — Praga v Novo mesto in Kočevje. Osobi vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novemestu, Straža, Toplice, Kočevje, Prihod v Ljubljano ob juž. kol. Praga in Trbiž. Ob 3. uri 25 m zjutraj osobi vlak v Dunaj čez Amstetten, Monakovo, Inomost (direktni vozovi I. in II. razreda), Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Ljubno, Celovec, Beljak. — Ob 7. uri 12 m zjutraj osobi vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osobi vlak z Dunaj čez Amstetten, Prago (direktni vozovi I. in II. razr.), Karlove vare, Heb, Marijine vare, Pizen, Budjevice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih, Bregen, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osobi vlak z Dunaj, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Monakovega. Inomosta, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osobi vlak z Dunaj, Beljaka, Celovca, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta, čez Klein-Reifing čez Steyr, Linc, Budjevic, Pizna, Marijine varov, Heba, Francovci, varov, Prague, Lipskega. — Ob 8. uri 38 m zvečer osobi vlak iz Lesce-Bled samo ob nedeljah in praznikih od 31. maja. — Praga iz Novega mesta in Kočevja. Osobi vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj v Novemestu, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straža, Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako. — Odahod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik. Mesani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 7. uri 10 m in ob 10. uri 45 m ponosi samo ob nedeljah in praznikih. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika. Mesani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m dopoldne, ob 6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer samo ob nedeljah in praznikih. (1)

Izvolite ogledati mojo novo urejeno sukneno zalogo v kateri se nahaja blizu 1000 raznovrstnih vzorcev

zadnje novosti od 8/1. do 6.

R. MIKLAUC

črni in modni kamgar

trpežni lovski loden

največja zaloga

strogo nizke cene

ševit iz Škotije Loke

doskin in tricot

zahtevanje brezplačno

Vzorce pošiljam na

* * *

Špitalske ulice štev. 5